

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 12

*Матеріали X Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Історія, сучасність, зарубіжний досвід”
м. Київ, МАУП, 6 листопада 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 24.09.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 12: Матеріали Х Всеукр. наук.-практ. конф. “Історія, сучасність,
зарубіжний досвід”, 6 листоп. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова)
[та ін.]. — 2014. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Головатий М. Ф., Кравченко А. І. Українська державність і сучасні соціально-трансформаційні процеси	9	Дікарєв О. І., Вербицька Г. А. Ресурси державного будівництва та комунікації еліт: витоки еволюції в триаді: “влада (technai)” – “обчислення (logismos)” – “міра (metron)”	47
ПЕРЕГУДА Є. В. Реформування виборчої системи за умов оновлення політичної системи України.....	12	Романенко Є. О. Електронний уряд – українські реалії.....	54
Білоус А. О., Білоусов В. П. Функціональне призначення Української держави на перехідному етапі державного будівництва: постановка проблеми в теоретико-прикладному аспекті	16	Баєв В. В. Суб’єкти ринкових відносин у сфері медичного туризму.....	57
Гайдукевич Г. А. Украина и концептуальное решение ближневосточной проблемы.....	20	Бортник В. А. Особливості реформування центрального органів виконавчої влади України	60
Медвідь Ф. М., Хоменко В. О., Чорний Е. В. Національні інтереси України в умовах розвитку української державності	26	Толстенко О. В. Проблеми формування інституту соціального партнерства та соціально орієнтованої підприємницької діяльності в Україні	64
Голуб О. В. Криза в системі державного управління як стимул до суспільних реформ.....	29	Галич Ю. О. Сучасна українська держава: стратегії влади, технології управління	67
Баєва О. В. Концептуальні засади впровадження державного нагляду в сфері загальнообов’язкового медичного страхування	33	Літіченко Я. М. Державне регулювання підприємництва в Україні	70
Сурмін Ю. П. Особливості державного управління в Україні в сучасних умовах	36	Васильченко О. М. Національна ідентичність в контексті оптимізації шляхів державного управління в Україні	73
Баранівський В. В. Методологія прогнозування шляхів державотворення в Україні	40	Шилов Ю. О. Державний устрій Аратти	76
Рулъ Ю. В., Трченко В. А. Потужні резерви держави Україна	46	Корінчевська І. А. Державне управління захистом учасників навчально-виховного процесу в надзвичайних ситуаціях соціально-політичного та воєнного характеру	82

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ І СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНО-ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 12, с. 9–11

1. Будь-який народ — великий чи малий — завжди намагається себе максимально самореалізувати, тобто досягти найпомітнішого у своєму розвитку з тим, аби забезпечити собі якомога щасливіше життя. Водночас, як свідчить історія, найоптимальніші умови для повної реалізації народу, як великої спільноти людей, мають місце у незалежній національній державі. Підтвердженням цього є найперше те, що великі імперії, якими би шляхами і засобами вони свого часу не створювалися, неминуче розпадалися. Остання з таких імперій — Великий Радянський Союз, довів, що чим більша сгрупованість людей, тим потенційнішим є її розпад за різних причин.

2. В кінці XX — на початку XXI століть розпадатися почали вже, навіть, окремі держави. І це тоді, коли життя на Землі нібито вимагає від людства, і, відтак, і від окремих країн і народів, максимально кооперуватися, поєднувати свої знання, сили, ресурси аби вижити, бодай, перед спільними світовими загрозами — екологічні катастрофи, зменшення природних ресурсів, війни, тероризм тощо. У зв'язку з цим доречно згадати групу вчених аналітичного центру “Поступ” із західної України (Львів, Тернопіль), які на основі аналітичних прогнозів створили етнополітичну карту світу XXI століття (саме етнополітичну), на якій може з часом розміститися близько 240 держав [7]. Це на декілька десятків держав більше, ніж маємо нині. Маємо глибоко замислюватися — в чому причина і суть таких процесів.

3. Поняття державної незалежності за останній час набуло дещо іншого характеру, ніж про неї йшлося ще до кінця XX століття. І друге: багато держав або протодержавних утворень (країн, що виникають в процесі розпаду держав, їх трансформації) не обов'язково мають бути повністю незалежними: багато з них і досить тривалий час є просто достатньо самостійними автономіями, які, між іншим, досить успішно існують і людям в них непогано живеться. Це твердження для тих, хто страждає від надмірної загрози втрати територіальної чи іншої цілісності і сучасної України в тому числі. Зрозуміло, дуже хотілося би мати єдину, цілісну, непорушну державу, однак є реалії, з якими варто рахуватися, вибираючи, що краще?

4. В сучасному світі, що постійно глобалізується до теперішнього часу, виникла досить парадоксальна і складна ситуація, коли йдеться про долю окремих, особливо невеликих, помітно виражених як національні, держав. З одного боку, вступати у цей світ, співпрацювати з іншими державами їм зручніше і, навіть, вигідніше через певні регіональні та міждержавні об'єднання, такі як ЄС, ПАРП і та ін. А одночасно, ускладнюються процеси збереження державами своєї виокремленості, національ-

них, особливо етнічних, особливостей. І вказані та інші структури цьому надто мало сприяють. Доводиться все більше покладатися на самих себе. Ще зовсім недавно у захисті своїх національних інтересів країни, в тому числі і Україна, значною мірою покладалися також як на різні регіональні, міждержавні об'єднання, так і на так звану систему колективної безпеки, створеної після другої світової війни. Як показали події березня 2013 року, пов'язані з агресією Росії у Криму — світова система безпеки фактично виявляється вже майже не дієвою, а точніше — вона просто розвалилася. Змінюється у XXI столітті і поняття “братські народи” — на перший план виходить потреба країнам і народам покладатися виключно на самих себе. Брати давно вирости, одружилися, стали дідами.

5. Важливіша особливість нашого життя сьогодні: ми усі, незалежно від усього, що нас робить різними, навіть, унікальними, однаковою мірою несемо відповідальність за наш вибір. Головним чином у стратегії загального життя і розбудови суспільства, держави. Питання “Як жити?”, “З ким і як спілкуватися?”, “Куди рухатися далі?” — це питання не влади, не президентів, це питання нас усіх. Однак, поки ми свідомо не об'єднаємось задля кращого, стабільно, дійсно справедливого і добротного життя, успішного поступу вперед очікувати дарма.

6. Авторитарним державам, типу колишнього СРСР, громадянське суспільство, а понад усе, відкрите громадянське суспільство, було абсолютно непотрібне. Сьогодні ж уявити собі дійсно демократичне співжиття великих груп людей без громадянського суспільства абсолютно неможливо [3]. Що у цьому процесі формування громадянського суспільства найважливіше? Вважаємо, три складових. Перша: створення не просто великої кількості різних громадських організацій і об'єднань, політичних партій, які надали б громадянам засади і умови для реальної самоврядності. Друга: будь що слід зберегти нашу національну державність.

7. Якби постала потреба однозначно відповісти на питання “Чого найперше бракувало для того, аби мати українське суспільство більш успішним, ніж маємо сьогодні?”, логічною постає відповідь: найменше робилося владою, політичними, громадськими силами в Україні для того, щоб дійсно об'єднати би українство, створити би максимально єдину українську політичну націю. Треба при цьому в свідомості і у буденному житті розводити два феномени: “етнонація” і “політична нація” і не плутати їх. “Етнонація” — це історико-етнічне утворення, тоді як “політична нація” — це те, що пов'язане з громадянством.

8. Авторами неодноразово і в багатьох публікаціях [3; 4] підкреслювалося, що безідеологічних, умовно кажучи, “розмитих” (безідейних) суспільств, а значить і держав не існує і не може існувати. Йдеться не про класичні ідеології — лібералізм, соціалізм (комунізм), фашизм і т.ін., але про ідеології як етнонаціональні феномени. Такі ідеології скоріше треба називати ідеологіями етнічними, оскільки вони формуються свідомістю ідентичності великої кількості людей, їх цінностями, символікою, мовою, міфами — усім, що історично притаманне даному етносу. Що таке національна ідеологія? Це — національний ідеал (національна ідея), який складається зі слідуєчих елементів: а) найоб'ємніше уявлення про модель свого (власного) національно-державного устрою; б) глибоке усвідомлення своїх спільних (притаманних більшості) національних потреб і шляхів їх досягнення; в) уявлення про свою найвищу національну досконалість. Аби ми дбали про єдність українства, то на першому плані повинні були мати соборність України.

9. За усієї всеохопленості глобалізаційних світових процесів гостро постає питання про те, чи може встояти і бути забезпечена національна держава у цьому

класичному її баченні і розумінні, яке існувало ще до Другої світової війни і особливо постало у ХХІ столітті. Питання державної, а у широкому плані суспільної єдності перед Україною, українством стояло і стоїть з часів Київської Русі. Однак, воно стояло і стоїть не у якомусь ідеалізованому, виокремленому плані, але як питання — з ким співробітничати, куди і як інтегруватися. Ці питання сьогодні надто загострилися, що, навіть, великі, потужні національні держави об'єктивно самотужки не спроможні розв'язати більшість глобальних, загальносвітових, загальноцивілізаційних проблем — екологічних, економічних, політичних, соціальних та інших. Тобто, самі ми аж ніяк жити не зможемо: так влаштований світ. Отже і думаймо, кого мати за добрих сусідів.

Література

1. *Буева Л. П.* Духовность и проблемы нравственной культуры. [Текст] // Вопросы философии, 1996. — С. 135–168.
2. *Варзар І. М.* Політична етнологія в теоретичних і методичних акцентах та інтерпретаціях. Авторський науково-методичний посібник [І. М. Варзар] [Текст]. — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009.
3. *Головатий М. Ф.* Демократія: історія, теорія, практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та аспірантів-політологів [М. Ф. Головатий] [Текст]. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2011. — 228 с.
4. *Головатий М. Ф.* Людина і політика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. [М. Ф. Головатий] [Текст]. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2012. — 352 с.
5. *Головатий М. Ф.* Політичне життя: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. [М. Ф. Головатий] [Текст]. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2013. — 510 с.
6. *Енциклопедія освіти* / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень [Текст]. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
7. *Жук П., Мазур Н., Соломонюк Р., Турчак Р.* Етнополітична карта світу ХХІ століття / Методичний і предметний коментарі [П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак] [Текст]. — Тернопіль: Мандрівець, 2000. — 240 с.
8. *Культурологічний словник* / За ред. В. І. Рожка, О. В. Антонюка [Текст]. — К.: НМАУ. — 464 с.